

Memorandum publiek

1. ONZE VISIE

Film heeft de kracht om mensen te ontroeren, te inspireren en te verbinden. In een samenleving waarin beeldtaal een steeds bepalender rol speelt, is filmwijsheid cruciaal voor een brede participatie aan cultuur, voor het welzijn van iedereen en voor het goed kunnen functioneren van onze democratie.

De organisaties publiek willen zich daartoe inzetten door te werken aan een performante sector, die aansluit bij wat vandaag en morgen nodig is en waar de sterkte van elke speler volledig tot zijn recht kan komen. Maar door opeenvolgende crisissen en gebrekkige financiering balanceren organisaties op de rand van de volhoudbaarheid. Toch is de sector ambitieus en vraagt ze de overheid correct in haar te investeren, voor de toekomst van de film en het publiek.

2. ONZE AMBITIE: VOOR ELKE VLAMING EEN KWALITEITSVOLLE FILMERVERING DICHTBIJ HUIS. Dit betekent:

- Elke Vlaming kan worden toegeleid naar een kwalitatief en divers filmaanbod, zo permanent mogelijk aanwezig, dicht bij huis, in optimale omstandigheden gebracht. Dat leidt tot een groter en diverser publiek voor de kwaliteitsfilm.
- Het publiek wordt wijzer, avontuurlijker en kritischer dankzij de verdieping en verrijking die educatie en reflectie (bij voorbeeld via workshops, nagesprekken, masterclasses, co-programmatie,...) bieden. Deze functies versterken het publiek ook in een ruimere betekenis, nl. als burgers in een samenleving waarin beeldcultuur de toon zet.
- De samenleving verandert. Het publiek heeft andere wensen. Mensen willen voluit en actief participeren, o.a. via nieuwe technologie zoals V.R., gaming, ... De sector ziet deze kansen en moet kunnen aansluiten bij die transitie.
- Onder meer op vraag van andere sectoren en publieken, moeten economische, culturele en sociale doelen kunnen worden verbonden in onze artistieke werkingen. Programmaties moeten hybride kunnen zijn. Het zijn ook die kansen die de sector vandaag ten volle wil kunnen aangrijpen om de toekomst van film mogelijk te maken, zonder de werking i.f.v. kerntaken te moeten inperken.

Om deze ambitie te kunnen realiseren, formuleren we de volgende ALGEMENE AANBEVELINGEN:

1. Werk verder aan **één integraal en transparant beleid voor de audiovisuele sector als geheel**. Dit betekent een beleid:
 - waarbinnen de vele en diverse beleidsdomeinen (cultuur, onderwijs, economie, jeugd, zorg...) en beleidsniveaus (lokaal, bovenlokaal, Vlaams, federaal,

Europees...) die nu impact op de sector hebben, veel beter met elkaar afstemmen en samenwerken.

- waarbij alle types spelers uit de audiovisuele sector betrokken worden, ongeacht de functie die ze opnemen in het ecosysteem, ongeacht of ze vnl. commercieel of gesubsidieerd zijn.
- een beleid dat gediversifieerd is, dus voor commerciële en niet-commerciële initiatieven andere types van ondersteuning ontwikkelt. Elk beleidsniveau, elke minister heeft namelijk zijn specifieke verantwoordelijkheid. Vermijd dat de ene type speler qua ondersteuning concurrent wordt van de andere.
- een beleid dat cohesie en samenwerking nog verder bevordert, met bijzondere aandacht voor de rol die organisaties publiek in de hele waardenketen van de film opnemen.
- waar transversaal beleid over de drie fondsen (game, media en film) ontwikkeld kan worden, onder meer in functie van de versterking van de organisaties publiek en de ontwikkelingen die op dat vlak nodig zijn.

2. Werk verder aan een **integraal en transparant beleid voor organisaties publiek**, een beleid dat film een belangrijke plaats geeft in het leven van mensen.

De sector vraagt om beleid dat de sector financieel versterkt, zodat organisaties niet aan koopkracht verliezen en professioneel kunnen doorgroeien, zodat faire praktijken en regelgevende kaders correct geïmplementeerd kunnen blijven worden. Dat kan niet zonder volwaardige subsidiëring noch zonder deskundigheidsbevordering.

Daarom vragen wij om een filmcultuurplan én een verhoging van het budget voor filmcultuur:

- waardoor **alle organisaties publiek** (bioscopen, culturele vertoners, festivals, verdelers, organisaties voor educatie en reflectie) **evenwaardig versterkt** worden en **de autonome waarde en de complementariteit van de diverse functies** onderschreven wordt (tonen, verdelen, educatie, reflectie).
- waardoor **alle functies** overal in Vlaanderen gespreid zijn en samenwerking onderling ondersteund wordt.
- waarbij bijzondere aandacht is voor functies die cruciaal zijn voor de toekomst van de sector (educatie, reflectie, ontwikkeling, ...) waarvoor moeilijk of zelfs helemaal niet via marktwerking verdienmodellen ontwikkeld kunnen worden.
- dat zorgt voor de ondersteuning voor nieuwe vertonersplekken voor kwalitatieve filmervaring in al haar facetten, plekken waar bruggen gelegd kunnen worden onder de diverse functies en naar andere sectoren. Werk daartoe een complementair beleid uit, over de diverse beleidsniveaus heen. Doe het daar waar het nodig is, sluit aan bij wat de sector zelf aan kansen biedt.
- dat zorgt voor een afzonderlijk stimuleringsbeleid dat zowel instroom ondersteunt als de verdere ontwikkeling van nieuwe vormen van kwaliteitsvolle programmatie, zoals bij voorbeeld hybride vormen van programmatie of samenwerking met andere sectoren.

3. SPECIFIEKE AANBEVELINGEN

3.1. Geef filmcultuur een prominente plek in het onderwijs

De plek van kunst en cultuur in het onderwijs staat sterk onder druk. Toch is onderwijs de context bij uitstek waar *alle* kinderen en jongeren op evenwaardige wijze kwaliteitsvolle kansen kunnen krijgen, ook als het over filmwijsheid gaat. En dat is nodig, zeker in de huidige samenleving, waar beeld meer en meer centraal komt te staan.

Aanbevelingen:

- Zorg ervoor dat elk kind, elke jongere minstens 1 keer per schooljaar een kwaliteitsvolle, goed omkaderde filmervaring kan hebben (LO, SO, HO). Werk de drempels weg.
- Ontzorg de leerkrachten door het professionele filmculturaanbod door derden toegankelijker te maken. Ga voor structurelere vormen van samenwerking tussen onderwijs en de organisaties publiek in plaats van de huidige projectmatige aanpak.
- Introduceer filmcultuur in alle vormen van onderwijs, de lerarenopleiding en de bachelors en masters die naar onderwijs toeleiden.
- Zet filmwijsheid letterlijk en expliciet in de eindtermen, op alle onderwijsniveaus.
- Versterk de werking van Canon Cultuurcel op vlak van filmcultuur en samenwerking met de organisaties publiek.

3.2. Faciliteer samenwerken met andere maatschappelijke sectoren.

Film is ideaal als culturele hefboom, want film is laagdrempelig en aantrekkelijk voor vele soorten publieken. Filmcultuur stimuleert niet alleen filmwijsheid, het kan ook een ideaal middel zijn om rond allerlei maatschappelijke inhouden of doelen te werken zoals diversiteit, eenzaamheid, participatie, mentaal welzijn, democratie...

Steeds meer filmcultuurprojecten ontstaan vanuit een synergetische samenwerking tussen film en andere sectoren zoals jeugd, zorg, wetenschap, welzijn of erfgoed. Die samenwerking levert op voor alle betrokkenen.

Jammer genoeg is het beleid niet altijd afgestemd op dit soort sector-overschrijdende samenwerkingen. Zo zijn projecten die tegelijk aan criteria van twee beleidsdomeinen beantwoorden, nu moeilijk of weinig subsidieerbaar. Voorzie hiervoor bijkomend budget. Dit mag niet ten koste gaan van volwaardige subsidiering noch van bestaande financieringslijnen.

Aanbevelingen:

- Bouw verder op de inspirerende initiatieven die er nu al zijn en onderzoek hoe ze nog beter kunnen aansluiten bij de noden aan ondersteuning in onze werkingen (bij voorbeeld: Innovatieve Partnerprojecten en het Decreet bovenlokaal cultuurbeleid).
- Haal drempels voor de financiering van beleidsdomein- en sector-overschrijdende samenwerking weg uit decreten en fondsen. Hybride projecten zouden door

meerdere beleidsdomeinen gelijktijdig gesubsidieerd moeten kunnen worden, terwijl dubbele subsidiëring uitgesloten wordt.

- Vraag de steunpunten om in samenspraak met de organisaties publiek pilootprojecten en proeftuinen te begeleiden en om de meerwaarde ervan zichtbaar te maken.
- Onderzoek hoe sector-overschrijdende samenwerkingen ook duurzaam ondersteund kunnen worden en niet enkel projectmatig.
- Maak een register van subsidies over de sectoren en beleidsdomeinen heen voor projecten waarbinnen inbreng uit de organisaties publiek waardevol is.

3.3. Versterk het steunpunt voor de organisaties publiek

Om de toekomstkaart van onze sector voluit te kunnen trekken, is er meer ondersteuning nodig dan vandaag geboden kan worden.

Aanbeveling:

- **Versterk** de bestaande ondersteuning voor de organisaties publiek met een uitgesproken aanbod aan **praktijkondersteuning** dat aansluit bij de noden van de sector, in functie van deskundigheidsbevordering en professionalisering.
- **Versterk** de bestaande ondersteuning voor de organisaties publiek met een uitgesproken aanbod inzake **praktijkontwikkeling**, dat aansluit bij de noden van de sector, op basis van onderzoek en kennisontwikkeling over de sector. De sector wil beter en meer samenwerken rond diverse urgente maatschappelijke en sectorspecifieke thema's zoals digitalisering en innovatie. Deze vragen investeringen en begeleiding waarin nu onvoldoende kan voorzien worden.

3.4. Digitalisering: kansen grijpen en rechten behoeden.

Digitalisering biedt kansen voor de toegankelijkheid van een ruim en divers aanbod. Naast grote en/of commerciële streamingsdiensten ontstaan bottom-up heel wat online distributie-initiatieven, weliswaar soms klein en kwetsbaar.

Digitalisering zorgt voor transformatie in de hele waardenketen. Het biedt heel wat kansen voor doelgroepwerkingen, vernieuwing in creatie, presentatie, educatie, reflectie, participatie én, niet te vergeten, voor de conservatie en ontsluiting van ons filmerfgoed.

Als rechten niet gerespecteerd worden, zoals het geval is bij illegaal downloaden en verspreiden, of als de druk om alles gratis aan te bieden te hoog is, komen verdienmodellen te veel onder druk.

Aanbevelingen:

- Waak erover dat een groot kwalitatief filmaanbod in al zijn diversiteit online beschikbaar is of wordt, voor zoveel mogelijk mensen én in een correct zakelijk

kader waar rechten gerespecteerd worden. Zorg voor een beleid dat ondersteunt wat bottom-up ontstaat en dat mogelijk maakt wat er nog niet is.

- Zet een sensibiliseringsbeleid op rond rechten en grijp in als rechten niet gerespecteerd worden. Zorg ervoor dat sleutelspelers zoals de openbare omroep, overheden, onderwijsinstanties en scholen een voorbeeldrol opnemen.
- Investeer in digitale competentieontwikkeling van alle medewerkers, rechtstreeks op de werkvloer van onze organisaties, ongeacht hun functie of statuut. Digitalisering biedt kansen op diverse terreinen, zowel in de 'back-office' van organisaties als op het gebied van filmculturaanbod zelf. Stel de Vlaio-middelen open voor alle organisaties publiek.

3.5. Stel de openbare omroep in staat om een sterk en partnerschap met onze sector uit te bouwen.

De openbare omroep is de grootste culturele speler in Vlaanderen. We stellen vast dat de plaats van kunst en cultuur bij de openbare omroep erg onder druk staat. Toch is de openbare omroep de **partner bij uitstek** voor de audiovisuele sector in het algemeen en voor film- en beeldcultuur in het bijzonder.

Een volwaardig partnerschap is onze wens, maar kan alleen als samenwerken onder de juiste financiële voorwaarden kan. Gezien de openbare omroep steeds meer middelen uit de markt moet halen, kan ze steeds minder "om niet" doen. Culturele organisaties en de openbare omroep moeten elkaar kunnen treffen omwille van hun gedeelde maatschappelijke verantwoordelijkheid, terwijl ze nu elkaar helaas moeten vinden op een hyperconcurrentiële markt, waardoor belangrijke kansen verloren gaan.

Aanbevelingen:

Stel de openbare omroep beter in staat om ten volle haar maatschappelijke rol op te nemen. Dit betekent:

- Via eigen programmatie inzetten op filmaanbod, filmeducatie en reflectie, bij voorkeur in samenwerking met de organisaties publiek.
- Uitzenden van kwaliteitsvolle producties op interessante momenten in het zendschema.
- Initiatief nemen voor en coproduceren van kwalitatieve producties uit Vlaanderen.
- VRT-max optimaal inzetten als platform voor innovatieve trajecten en samenwerkingen met de organisaties publiek.
- Verslaggeven over de filmactualiteit in haar volle breedte, met oog voor de diverse niches en doelpublieken.
- Een voorbeeldrol spelen inzake faire praktijken en het honoreren van rechten.

3.6. Zorg voor ons filmerfgoed

Het kwaliteitsvolle filmerfgoed in het algemeen, en het Vlaamse in het bijzonder, verdient meer beleidsaandacht. Zo is de zorg voor o.a. archivering, restauratie en ontsluiting *conditio sine qua non* voor het toegankelijk houden van ons filmerfgoed.

Aanbevelingen:

- Investeer meer in de archivering, conservatie, restauratie en digitalisering van de (Vlaamse) kwaliteitsvolle film, niet alleen die van vandaag, maar ook die van gisteren.
- Investeer in de vertoning van het filmerfgoed in het algemeen, het onderzoek ernaar, de reflectie erover en de educatie erbij, zodat professionelen, makers van morgen en het publiek in het algemeen die rijkdom leren kennen en ermee aan de slag kunnen gaan.

Brussel, 6 juni 2023.

- *Namens alle deelnemers aan de sessie Memorandum Publiek op 26 april 2023 in Brugge,*
- *Op initiatief van de Werkgroep Audiovisueel van oKo,*
- *Gefaciliteerd en begeleid door Delphine Hesters (expert) en Leen Laconte (oKo-secretariaat).*